Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

На тему «ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ КАЛЬКУЛЮВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ВЛАСНОГО ВИРОБНИЦТВА В РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ»

Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Студентки 2 курсу, групи ОП.мз-01с
Стрілець Аліни Вікторівни

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр.

Кваліфікаційна робота магістра містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Стрілець А.В.
(підпис) (ініціали та прізвище студента)

Керівник: к.е.н., ст. викладач Овчарова Н.В.

_____
(підпис)

Суми - 2021 рік

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи на тему

«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ КАЛЬКУЛЮВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ВЛАСНОГО ВИРОБНИЦТВА В РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ»

Стрілець Аліни Вікторівни

Актуальність теми проведеного дослідження полягає в тому, що калькулювання продукції власного виробництва є дуже важливою та відповідальною сферою діяльності підприємства ресторанного бізнесу, за рахунок якого підприємство отримує прибутки, а оперативний та достовірний облік їх на підприємстві є також невід'ємною частиною управління підприємством, без якого неможливе досягнення цілей.

Мета кваліфікаційної випускної роботи полягає у дослідженні теоретичних і практичних аспектів організації і методології обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва і визначення шляхів їх вдосконалення.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва в ресторанному бізнесі ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва в ресторанному бізнесі.

Для досягнення поставленої мети та завдань були використані такі методи дослідження: бухгалтерське спостереження, порівняння, математичний, конкретизація, аналіз, статистико-економічний та інші. Інформаційною базою кваліфікаційної магістерської роботи є джерела монографічної, періодичної та навчальної літератури з обраної теми.

Основний науковий результат роботи полягає у такому:

–розглянуто теоретичні аспекти організації і методики обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва;

– досліджено фінансово-економічний стан підприємства та виявлено, що підприємство має задовільний майновий стан;

– розглянуто проблему звітності матеріально-відповідальної особи, яка подається один раз на місяць та запропоновано подавати звіт щоденно з додаванням до нього необхідної оперативної інформації;

– досліджено питання вдосконалення обліку транспортно-заготівельних витрат та визначена доцільність їх відображення на субрахунку 932 «Транспортно-заготівельні витрати»;

– запропоновано та розроблено графік документообігу, що значно покращує оперативність бухгалтерського обліку на підприємстві;

– запропоновано вдосконалений акт звірки та доведена необхідність щотижневої звірки розрахунків з покупцями та постачальниками, що підвищить ефективність ведення та організації бухгалтерського обліку;

– з метою удосконалення процесу калькулювання продукції власного виробництва запропоновано її обчислювати виходячи з облікових цін та використовувати можливості системи Excel;

– запропоновано форму аналізу відхилень, що дозволить зосередити увагу на правильності та достовірності системи оприбуткування товарів, обліку товарів, збереженні товарів та своєчасно виявити розбіжності.

Одержані результати можуть бути використаними для удосконалення обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва в ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК».

Ключові слова: сировина, товарооборот, калькулювання, собівартість продукції, організація обліку, контроль.

Зміст кваліфікаційної роботи магістра викладено на 52 сторінках, зокрема список використаних джерел із 55 найменувань, розміщений на 5 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 3 рисунки, а також 7 додатків, розміщених на 7 сторінках.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2021 рік.

Рік захисту роботи – 2021 рік.

Міністерство освіти і науки України

Сумський державний університет

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
к.е.н., доцент
_____ Серпенінова Ю.С.
(підпис)
«__» _____2021 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
студенту 2 курсу, групи ОПмз-01с
Стрілець Аліни Вікторівни
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: «Організація обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва в ресторанному бізнесі» затверджена наказом по університету від «9» листопада 2021 року №0809-VI
2. Термін подання студентом закінченої роботи «14» грудня 2021 року
3. Мета кваліфікаційної роботи полягає в дослідженні теоретичних і практичних аспектів організації і методології обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва і визначення шляхів їх вдосконалення.
4. Об'єкт дослідження: процес організації обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва в ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК».
5. Предмет дослідження: сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва в ресторанному бізнесі.
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК».
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети

Розділ 1 «Концептуальні основи обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва в ресторанному бізнесі» - 22 жовтня 2021 року
(назва – термін подання)

У розділі 1 розкрити економічну сутність калькулювання, види калькулювання, особливості відображення в обліку калькулювання продукції власного виробництва управлінських рішень, організацію контролю за калькулюванням продукції зробити висновки

Розділ 2 «Облік і контроль калькулювання продукції власного виробництва в ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» - 12 листопада 2021 року_____
(назва – термін подання)

У розділі 2 розглянути організаційно-економічну характеристику, порядок первинного та синтетичного обліку калькулювання продукції, організацію внутрішньогосподарського контролю в товаристві, зробити висновки
(зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент)

Розділ 3 «Вдосконалення обліку контролю калькулюванням продукції власного виробництва в ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК»» - 3 грудня 2021 р.
(назва – термін подання)

У розділі 3 запропонувати шляхи вдосконалення обліку та організації внутрішнього контролю витрат за калькулюванням продукції власного виробництва

Дата видачі завдання: «30» вересня 2021 року

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Овчарова Н.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Завдання до виконання одержав _____ Стрілець А.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП		7
РОЗДІЛ 1.	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ КАЛЬКУЛЮВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ВЛАСНОГО ВИРОБНИЦТВА В РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ	9
	1.1 Види калькування та їх порівняльна характеристика	9
	1.2 Особливості відображення в обліку калькулювання продукції власного виробництва	14
	1.3 Організація контролю за калькулюванням продукції	17
РОЗДІЛ 2.	ОБЛІК І КОНТРОЛЬ КАЛЬКУЛЮВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ВЛАСНОГО ВИРОБНИЦТВА В ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК»	20
	2.1 Організаційно-економічна характеристика	20
	2.2 Первинний та синтетичний облік калькулювання продукції	26
	2.3 Організація внутрішньогосподарського контролю	30
РОЗДІЛ 3.	НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ КАЛЬКУЛЮВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ВЛАСНОГО ВИРОБНИЦВА В ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК»	33
	3.1 Удосконалення обліку калькулювання власної продукції	33
	3.2 Удосконалення контролю за калькулюванням продукції власного виробництва	36
ВИСНОВКИ		39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		41
ДОДАТКИ		46

ВСТУП

До переважних особливостей здійснення виробничої діяльності закладами підприємств ресторанного бізнесу є те, що вона опосередковує одночасно виробничу та торгівельно-посередницьку сфери. Це проявляється у виготовленні продукції власного виробництва, одночасній їх реалізації та торгівлі купівельними товарами.

Крім того торгівельно-посередницька діяльність притаманна переважній кількості суб'єктів господарювання. Функції торгівлі багатогранні та широкі. Слід відмітити, що до основних стадій торгівельної діяльності відносять відтворення матеріальних благ, розподіл, облік та споживання. Саме тому бухгалтерський облік в ресторанному бізнесі має забезпечити контроль за зберіганням цінностей, обґрунтованим обчисленням собівартості страв та формування інформації про товарообіг та рух запасів. Саме тому вивчення питань обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва є досить актуальним.

Існують різні підходи до калькулювання собівартості продукції. Все більшого значення набувають питання зниження вартості виробу з одночасною підтримкою якості обслуговування та оперативністю відображення в обліку даних аспектів. Саме тому, тема удосконалення бухгалтерського обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва в ресторанному бізнесі є найактуальнішою.

Метою роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів організації і методології обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва і визначення шляхів їх вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні задачі:

– розглянути методичні аспекти організації обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва в ресторанному бізнесі;

– вивчити та дати критичну оцінку існуючої нормативної бази стосовно предмету дослідження;

– ознайомитися з організаційною структурою підприємства і провести аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності підприємства;

– оцінити стан внутрішньогосподарського контролю відображення в обліку виробництва та калькулювання продукції власного виробництва;

– проаналізувати стан організації первинного, аналітичного та синтетичного обліку калькулювання продукції власного виробництва;

– сформувати і запропонувати пропозиції щодо вдосконалення обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва в ресторанному бізнесі.

Об’єктом дослідження є процес організації обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва в ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва в ресторанному бізнесі.

При написанні кваліфікаційної роботи магістра були використані законодавчо-нормативні акти України, положення, інструкції, наукові розробки вітчизняних та зарубіжних вчених та практиків, опубліковані в різних літературних джерелах. При цьому застосовувались загальновідомі економічні методи та прийоми економічного аналізу, а саме бухгалтерське спостереження, порівняння, математичний, конкретизація, аналіз, статистико-економічний та інші.

РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ КАЛЬКУЛЮВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ВЛАСНОГО ВИРОБНИЦТВА В РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ

1.1 Види калькування та їх порівняльна характеристика

Основу виробничої діяльності підприємств складають витрати. Тому дуже важливим є розуміння їх складу, класифікації та методологічних особливостей відображення їх в обліку. Ці аспекти дуже важливі в контексті формування собівартості продукції, як визначальної в ціноутворенні вартості суспільного продукту. Саме від процесу калькулювання залежать обсяги реалізації продукції та ефективність діяльності виробництва в цілому.

Питанням відображення в обліку та класифікації витрат приділена значна увага в працях вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема Бутинця Ф.Ф., Голова С.Ф., Сопка В.В. та інших.

Аналіз існуючих підходів до класифікації витрат дає можливість відмітити, що найбільш обґрунтованим є принцип: різні витрати для різних цілей. На рисунку 1.1 наведено інформацію щодо класифікації витрат.

Саме наведені ознаки класифікації сприяють чітко розмежувати витрати за видами діяльності, обчислити собівартість продукції власного виробництва та здійснювати ефективний контроль за ними. Інформацію щодо класифікації витрат відображено в таблиці Б.1 додатку Б.

На підставі даних таблиці Б.1 можемо зробити висновок, що витрати для цілей калькулювання необхідно розглядати в розрізі елементів та статей.

При цьому елементи витрат являють собою сукупність економічно однорідних витрат у грошовому виразі за їх видами [2]. Статті калькуляції дають можливість узагальнити інформацію щодо елементів витрат та якісно сформувати собівартість продукції власного виробництва. Перелік та зміст витрат, що формують собівартість продукту регулює законодавство, а зміст статей калькуляції встановлюється самостійно виробником.

Рисунок 1.1 – Класифікація витрат за Ф. Ф. Бутинцем[2]

Виражені в грошовій формі поточні витрати підприємства на виробництво продукції являє собою виробнича собівартість. Даному питанню слід приділяти значну увагу, оскільки від розміру витрат залежать результати діяльності.

У відповідності з П(С)БО 16 до виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) слід відносити: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; змінні загально виробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати[28].

Процес калькулювання є найважливішим завданням оперативного (управлінського) обліку.

Під калькуляцією розуміють процес обчислення собівартості одиниці продукції, виконаних робіт, послуг за елементами витрат.

В практичній діяльності можуть використовуватись різні калькуляції, диференційовані за метою та завданнями. Інформація щодо видів існуючих калькуляцій наведено у додатку В.

В широкому значенні калькуляція має забезпечити узагальнення витрат у грошовому виразі відповідного господарського процесу чи операції. Інформації може накопичуватися стосовно придбання цінностей, виробництва продукту споживання в різних підрозділах.

У більш вузькому значенні калькуляція має забезпечити виробничої собівартості одиниці продукції (робіт, послуг) в загальній сумі та в розрізі статей.

Калькулювання має бути організоване у відповідності з основними принципами:

– обґрунтована класифікація витрат, обумовлена специфікою діяльності підприємства;

– чітке розуміння об’єктів обліку витрат та калькуляційних одиниць;

– застосування найбільш доречного методу розподілу непрямих витрат;

– забезпечення відповідності доходів та витрат по періодах;

– аргументований вибір методу обліку витрат і калькулювання[8].

Для калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) необхідно сформувати виробничі витрати та обсяги господарської діяльності за центрами витрат, визначити витрати виробничої собівартості звітного періоду, визначити витрати за об'єктами калькулювання в розрізі одиниці продукції (робіт, послуг) [8].

Як вже було раніше зазначено для ефективного управління витратами потрібно якісно сформувати статті калькуляції,, що утворюють собівартість.

Вони мають віддзеркалювати процес формування витрат для визначення собівартості продукції. В даному аспекті необхідно чітко розрізняти витрати від різних видів діяльності, що впливає на виробничий процес та правильність формування собівартості продукції. Поняття калькуляції та собівартості пов’язані, але не тотожні.

Собівартість складається з витрат, пов’язаних з використанням в процесі виробництва продукції (робіт, послуг) природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних засобів, трудових ресурсів, а також інших витрат на її виробництво.

Таким чином, вихідною класифікаційною ознакою методів обліку витрат є об’єкти обліку витрат. Всі інші ознаки розширюють систему пізнання та узагальнення витрат, що також значно впливають на процес калькулювання.

Основні методи обліку витрат наведено на рисунку Г.1 додатку Г. Методи обліку витрат згідно з 2 и 3 видами ознак співпадають з методами калькулювання, являючи, тим самим, єдину процедуру. Можемо також зробити висновок, що загальноприйнятої класифікації методів обліку витрат і калькуляції поки не існує. Проте їх можна згрупувати за трьома ознаками: за об’єктами обліку витрат; за повнотою витрат, що враховуються; за оперативністю обліку і контролю за витратами.

Сувора документація, своєчасне та повне відображення фактичних витрат на виробництво продукції є основними у процесі формування собівартості.

Собівартість сприяє забезпеченню контролю за рівнями праці та споживання, витратами виробництва тощо. В ній відображаються всі процеси, пов'язані з виробництвом: рівень продуктивності праці і організації виробництва; ефективність та розмір використання активів, тощо.

З метою формування інформації щодо звітності визначають виробничу собівартість з чітким розмежуванням прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, інших прямих витрат та загальновиробничих витрат, які в свою чергу поділяються на змінні і постійні. Змінні відносять безпосередньо на собівартість окремих видів продукції, а постійні розподіляють відповідно до прийнятої бази розподілу [28] .

Найчастіше розподіл витрат між об'єктами калькуляції здійснюється комбінованим способом, при якому частина витрат по виготовленню

продукції розподіляється одним способом, а інша частина –другим. Тому важливо володіти методом калькулювання. Існують наступні методи накопичення витрат за калькуляційними об'єктами: позамовний, попередільний (попроцесний) і нормативний.

Не зважаючи на кількість методів обліку витрат, розглянутих вище, загальноприйнятої класифікації методів обліку витрат і калькуляції поки не існує. Проте, саме з практичної точки зору, а це і буде основою всієї дослідницької роботи, тому що ця класифікація заслуговує, на наш погляд, найбільшої уваги, їх можна згрупувати за трьома ознаками: за об’єктами обліку витрат; за повнотою витрат, що враховуються; за оперативністю обліку і контролю за витратами. Класифікація методів калькулювання собівартості продукції наведена на рис. 1.2.

Рисунок 1.2 – Класифікація методів обліку витрат і калькулювання

На наш погляд, найважливішим з точки зору процесу організації і точного, математичного, кількісного обліку є розподіл в залежності від об’єкту обліку витрат:

– при позамовному методі об'єктом обліку витрат і об'єктом калькулювання є окреме замовлення, отже, прямі трудові витрати співвідносяться не з підрозділами, а з замовленнями. Фактична собівартість замовлення визначається після його виготовлення, а до виконання замовлення усі віднесені витрати входять до складу незавершеного виробництва та застосовується в індивідуальних і дрібносерійних виробництвах, при виробництві досвідчених зразків продукції, у допоміжних виробництвах;

– попроцесний метод припускає співвіднесення прямих витрат не з конкретними замовленнями, а з виробничими цехами з можливим подальшим підрозділом по операціях, при якому для розрахунку собівартості одиниці усі витрати збираються по кожнім виробничому процесі (чи центру витрат) за визначений період часу, а потім отриманий показник поділяється на кількість виробничих одиниць;

– органічна форма виробництва масової продукції шляхом послідовної переробки великих об’ємів сирих матеріалів у напівпродукти, а з них – у готовий продукт вимагає застосування попередільного методу калькулювання.

Таким чином, основним призначенням калькуляції є забезпечення інформацією управління собівартістю. Обґрунтована номенклатура об’єктів калькулювання є обов’язковою умовою вірогідності інформації про виробничу собівартість та калькуляційні одиниці. В той же час це не просто одиниця виміру. Вона характеризує якість та споживчу вартість калькульованого об’єкта за місцями виникнення витрат.

1.2 Особливості відображення в обліку калькулювання продукції власного виробництва

Вважаючи особливість функціонування підприємств у сфері громадського харчування їх не можливо чітко характеризувати як виробниче

чи торгівельне підприємство, адже тут ці види діяльності поєднується. Під підприємством ресторанного бізнесу розуміють торгівельно – посередницьку одиницю, що виконує функції по забезпеченню населення продукцією власного виробництва, її реалізацією та забезпечення споживання, а також організації дозвілля населення. Процеси виробництва, реалізації та споживання органічно поєднані та співпадають у часі.

Слід зазначити, що продукція такого виробництва настільки специфічна, що її навряд чи доцільно обліковувати на рахунку 26 «Готова продукція», як це зазвичай здійснюється на виробничих підприємствах. Визначити реальну собівартість такої продукції дуже проблематично, адже безпосередньо на конкретний вид кулінарної продукції у підприємствах громадського харчування можна віднести лише вартість витрат сировини (використаних продуктів). Всі інші витрати слід вважати загальновиробничими, оскільки заробітна плата кухаря та персоналу, нарахування на неї, амортизація обладнання та приміщення, витрати електроенергії, води та інші стосуються всієї продукції і не можливо чітко віднести на конкретний об’єкт калькулювання. Саме тому недоцільно визначати фактичну собівартість продукції власного виробництва у звичайний спосіб, притаманний виробничому підприємству, адже левова частка витрат буде віднесена на цю продукцію умовно, а базою розподілу загальновиробничих витрат кухні може бути лише один вид прямих витрат – вартість використаної сировини[10].

Однак у деяких випадках якщо можна відокремити від суто кулінарного виробництва та процесу їх реалізації можливо використовувати для обліку готової продукції рахунок 26, а для обліку витрат на приготування таких виробів – рахунок 23 «Виробництво» з калькулюванням собівартості окремих видів продукції.

Перераховані особливості громадського харчування зумовили існування двох основних підходів до обліку витрат виробництва: торгового і виробничого.

Відмітна риса торгового підходу полягає в тому, що товари і сировину як на складі підприємства громадського харчування, так і у виробництві обліковують за цінами продажу, тобто на дебет рахунка 23 «Виробництво» відносять не лише первинну вартість сировини, а й суму націнки (з урахуванням ПДВ).

Всі інші витрати доцільно відносити ло витрат на збут, тобто до витрат періоду.

Калькулювання страви, тобто обчислення її ціни, здійснюють шляхом складання калькуляційної карти. В ній зазначають найменування продуктів, що потрібні для приготування страви, їх норму, ціну і суму. Оцінюють продукти за роздрібними цінами для громадського харчування. Для цього до вартості сировинного набору додають націнку, розмір якої залежить від категорії підприємства. Націнка підприємства громадського харчування призначена для покриття витрат на підготовку блюд і отримання прибутку від здійснення діяльності закладу харчування. Розрахунок проводять на 100 порцій страв, чи на 10 кг гарнірів, соусів тощо. Калькуляційну карту підписують завідувач виробництвом і особа, яка склала калькуляцію, а затверджує директор підприємства.

Для успішного функціонування підприємств громадського харчування потрібен раціонально організований облік та контроль, що забезпечує отримання випуску продукції та товарообороту за видами продукції в натуральному та грошових виразах.

Калькулювання собівартості підприємств ресторанного бізнесу достатньо складний процес, результати якого впливають на фінансовий стан. Собівартість страв, напівфабрикатів формується виходячи з затрат сировини, що використовується на виробництво. Таким чином, для сфери громадського харчування під калькулюванням слід розуміти формування продажної вартості страви.

1.3 Організація контролю за калькулюванням продукції

Оскільки визначення собівартості продукції власного виробництва для підприємств ресторанного бізнесу є дуже важливим підприємствам необхідно приділяти значну увагу питанням контролю за правильністю її обчислення. Тим більше суб'єктам господарювання потрібно вишукувати шляхи підвищення ефективності виробництва за допомогою оптимізації складу та обліку витрат, виявлення шляхів збільшення прибутку.

Правильна організація та обрання методу обліку затрат забезпечать контроль за складом та раціональним використанням наявних ресурсів та обчислювати собівартість в умовах конкурентної боротьби. Станом на сьогодні виділяють два основних підходи до організації контролю: адміністративний та контролінг. Адміністративний метод фокусується на виявленні порушень за попередні періоди та ґрунтується на даних фінансового обліку.

На нашу думку слід приділяти ретельну увагу випереджаючому контролю та оперативному відстеженню ситуацій. Цим вимогам відповідає контролінг, який спирається на дані управлінського обліку. Це дозволяє своєчасно скорегувати тактику управління, забезпечити самоконтроль та особисту відповідальність кожного працівника.

Потрібно чітко розділяти всю сукупність витрат на прямі витрати та витрати на організацію та підготовку виробництва. Методологія контролінгу заснована на співставленні планових та фактичних показників з метою надання оцінки їх значенням та пошуку резерві удосконалення.

Оскільки основною статтею собівартості продукції власного виробництва є сировина, то саме вона має знаходитись під постійним контролем. При цьому інші витрати також потрібно ретельно контролювати.

Особливу увагу слід приділяти організації системи зберігання активів, матеріальної відповідальності, контролю за оформленням та рухом первинної документації.

До основних методів контролю за формуванням собівартості продукції власного виробництва відносять документальний контроль, фактичний контроль, аналітичні процедури та змішані методи. Така систематизація забезпечує якість та ефективність контролю та особливості виробничого процесу.

Загальновідомо, що метод фактичного контролю спирається на проведенні інвентаризації цінностей, аналізі сировини та готової продукції, експертної оцінки та контрольному замірі виконаних робіт. Дуже часто на підприємствах громадського харчування має місце незавершене виробництво, інвентаризація якого має свої особливості[21].

На другому етапі контролю увага приділяється документальному оформленню. Надійність внутрішньогосподарського контролю слід оцінювати з перевірки наказу про облікову політику стосовно складу витрат та методу обліку собівартості. Слід проводити попередні розрахунки за рецептурами страв та порівнювати їх з фактичним відображенням операції в обліку.

В даному аспекті слід перевіряти правильність документального оформлення, доцільність здійснення витрат та вимог щодо визнання витрат відповідно до чинного законодавства, арифметична та фактологічна перевірка здійснення калькулювання продукції власного виробництва.

Відхилення від норм виявляються співставленням використаної сировини з передбаченою рецептурою.

Метод змішаного контролю передбачає одночасне використання документальної та фактичної перевірки. І найчастіше саме цей метод застосовується на практиці та дозволяє більш ефективно виявити недоліки.

Виявлені відхилення слід сприймати як сигнали для внесення корегувань в окремі статті витрат. Менеджерам потрібно оперативно реагувати на ситуацію з метою недопущення порушень в майбутньому.

Таким чином слід зазначити, що організація ефективної системи внутрішнього контролю дозволить забезпечити ефективне функціонування, стійкість та максимальний розвиток в умовах конкуренції, зберігати та ефективно використовувати ресурси та можливості організації, своєчасно мінімізувати ризики. Не можливо також обійтись без інвентаризації об'єктів обліку, що дозволяє перевірити фактичну наявність цінностей та правильність списання сировини на виробництво.

Внутрішньогосподарський контроль має виявити стан виконання основних завдань обліку відносно виробничого циклу. Саме бухгалтерський облік має забезпечити спостерігання та контроль фактичного рівня витрат у порівнянні з нормативами та плановими розмірами з метою виявлення відхилень та прийняття відповідних заходів.

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І КОНТРОЛЬ КАЛЬКУЛЮВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ВЛАСНОГО ВИРОБНИЦТВА В ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» веде свою діяльність з 2002 року та спирається у своїй діяльності на Господарський кодекс, чинне законодавство та статут. Відповідно до статуту основними видами діяльності підприємства є виробництво виробів з бетону, торгівельно-посередницька діяльність, будівельні і монтажні роботи. В 2020 році на підприємстві було відкрито їдальню, в якій обслуговуються власні працівники та сторонні споживачі.

Важливим етапом аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства є дослідження динамічних змін фінансово-економічних показників, які наведені у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Фінансово-економічні показники ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» за 2018–2020 рр.

Показник	Рік			Середній темп росту
	2018	2019	2020	
Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	42419	54413	58184	117,12
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	35301	45235	48357	117,04
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	31625	39600	41988	115,23
Чистий прибуток підприємства, тис. грн.	15	134	79	229,49
Валюта балансу, тис. грн.	8825	11381	12881	120,81
Власний капітал, тис. грн.	1967	2101	2180	105,28
Власні оборотні кошти, тис. грн.	1822	1331	1469	89,79
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	3279	3932	4790	120,86
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	4140	3764	4500	104,26

Отже, позитивним моментом діяльності ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» є зростання доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) від 42419 тис. грн. до 58184 тис. грн., чистого доходу від реалізації продукції від 35301 тис. грн. до 48357 тис. грн., валюти балансу від 8825 тис. грн. до 12881 тис.

грн., власного капіталу від 1967 тис. грн. до 2180 тис. грн., зростання чистого прибутку від 15 тис. грн. до 79 тис. грн.

Негативним явищем в діяльності ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» є зростання собівартості реалізованої продукції від 31625 тис. грн. до 41988 тис. грн., зменшення власних оборотних коштів від 1822 тис. грн. до 1469 тис. грн., зростання обсягів кредиторської заборгованості від 3279 тис. грн. до 4790 тис. грн., зростання обсягів дебіторської заборгованості від 4140 тис. грн. до 4500 тис. грн.

Здійснимо оцінку фінансового стану ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» за допомогою системи показників, що детально і всебічно характеризують фінансово-господарський стан підприємства.

Оцінка комплексу показників дасть змогу визначити, наскільки ефективно використовується майно підприємства, чи все у нього гаразд із оновленням основних засобів сучаснішою технікою, чи своєчасно позбавляється підприємство фізично і морально застарілого устаткування й обладнання.

З метою оцінки майнового стану ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» доцільно використовувати п’ять показників, наведених у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Показники майнового стану та ефективності використання основних засобів ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» за 2018–2020 рр

Показник	Рік			Середній темп росту
	2018	2019	2020	
Коефіцієнт зносу	0,69	0,33	0,45	80,76
Коефіцієнт вибуття	0,01	0,00	0,00	0,00
Коефіцієнт оновлення	0,01	0,01	0,02	141,42
Фондовіддача	81,15	54,27	38,89	69,23
Фондоємкість	0,01	0,02	0,03	173,21

Отже, характеризуючи стан майнової бази ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» (табл. 2.2), можна відмітити, що рівень зносу основних засобів підприємства є досить значним, хоча і зменшується протягом періоду 2018-2020 рр. Так, у

2018 р. він становив 0,69, а в 2020 р. вже досяг рівня 0,45. Протягом аналізованого періоду коефіцієнт оновлення основних засобів перевищував коефіцієнт вибуття останніх.

Негативним моментом діяльності підприємства є зменшення протягом аналізованого періоду фондовіддачі від 81,15 до 38,89 з відповідним зростанням фондоємкості від 0,01 до 0,03. В цілому, майновий стан підприємства можна охарактеризувати як задовільний.

Розглянемо показники ліквідності та платоспроможності на прикладі даних таблиці 2.3.

Ліквідність означає здатність перетворити актив на грошові кошти швидко і без втрат його ринкової вартості. Оцінюючи ліквідність підприємства, аналізують достатність поточних (оборотних) активів для погашення поточних зобов'язань.

Таблиця 2.3 – Показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» за 2018–2020 рр.

Показник	Рік			Середній темп росту
	2018	2019	2020	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,03	0,002	25,82
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,63	0,44	0,42	81,65
Коефіцієнт покриття	1,27	1,14	1,14	94,74
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	1820	1331	1465	89,72

Аналізуючи показники ліквідності ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» згідно табл. 2.3, можна зробити висновок, що підприємство має деякі проблеми із розрахунками за своїми поточними зобов'язаннями. Зокрема, значення коефіцієнта покриття свідчать про те, що протягом періоду аналізу поточні зобов'язання підприємства цілком забезпечені оборотними активами, проте, значення коефіцієнта покриття має нестабільну тенденцію: у 2020 р. цей показник мав значення 1,14, у 2019 р. – становив 1,14, у 2018 р. – 1,27.

Значення коефіцієнта швидкої ліквідності є доволі високим. Зокрема, у 2020 році він склав 0,42. Це свідчить про те, що у разі своєчасного проведення розрахунків з дебіторами підприємство зможе погасити 42 %

своїх поточних зобов'язань. Високі значення коефіцієнта швидкої ліквідності пов'язані з тим, що питома вага дебіторської заборгованості в структурі оборотних активів є невеликою, а основна сума оборотних коштів вкладена в менш ліквідні активи (незавершене виробництво, запаси, товари).

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є низьким, оскільки підприємство має незначні суми коштів на поточному рахунку.

Показник чистого оборотного капіталу має досить високе значення, а отже, оборотних активів достатньо для розрахунків за поточними зобов'язаннями. Проте, якщо даний показник у 2018 р. становив 1820 тис. грн., то у 2020 р. – вже 1465 тис. грн.; а отже, спостерігаємо негативну тенденцію.

Дані аналізу фінансової стійкості ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» наведені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Показники фінансової стійкості ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» за 2018–2020 рр

Показник	Рік			Середній темп росту
	2018	2019	2020	
Коефіцієнт автономії	0,22	0,18	0,17	87,90
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,22	0,19	0,17	87,90
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,93	0,63	0,67	84,88
Коефіцієнт фінансування	3,49	4,42	4,91	118,61
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,21	0,13	0,12	75,59

Згідно даних таблиці 2.4, значення основного показника фінансової стійкості, коефіцієнта автономії ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» протягом 2018–2020 рр змінюється в межах від 0,22 до 0,17 і характеризує підприємство як фінансово залежне від кредиторів.

До того ж, тенденція в зміні зазначеного показника є негативною, тобто, відбувається зростання залежності від кредиторів.

Значення коефіцієнта фінансування протягом періоду аналізу на рівні 3,49-4,91 свідчать про те, що підприємство не є фінансово стійким.

Коефіцієнти маневреності власного капіталу та забезпеченості власними оборотними коштами мають негативні тенденції (від 0,93 до 0,67 та від 0,21 до 0,12 відповідно), що означає слабку забезпеченість підприємства власними коштами для фінансування поточної діяльності.

Відмічаємо, що значення більшості показників у 2020 році погіршилися відносно до показників у 2018 р., що свідчить про зниження рівня фінансової стійкості підприємства.

Наступним етапом аналізу є розгляд показників ділової активності, які показують швидкість обертання матеріальних запасів його активів, розрахунків з зі своїми контрагентами та ін. (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Показники ділової активності ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» за 2018–2020 рр

Показник	Рік			Середній темп росту
	2018	2019	2020	
Коефіцієнт обертання матеріальних запасів	8,78	7,27	5,92	82,11
Період обертання матеріальних запасів, дні	41,57	50,21	61,66	121,79
Коефіцієнт обертання активів	4,64	4,48	3,99	92,73
Період обертання активів, дні	78,66	81,47	91,48	107,84
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	11,43	11,18	9,47	91,02
Період обертання кредиторської заборгованості, дні	31,93	32,65	38,54	109,86
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	9,44	11,45	11,70	111,33
Період обертання дебіторської заборгованості, дні	38,67	31,88	31,20	89,82
Операційний цикл, дні	80,24	82,09	92,86	107,58
Фінансовий цикл, дні	48,31	49,44	54,32	106,04

Аналізуючи дані табл. 2.5, можна зробити висновок про зниження в цілому ефективності використання всіх ресурсів, які має у своєму розпорядженні ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК», протягом аналізованого періоду. Зокрема, коефіцієнт обертання матеріальних запасів зменшився від 8,78 до 5,92, активів – від 4,64 до 3,99, кредиторської заборгованості – від 11,43 до 9,47. Проте, коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості зріс від 9,44 до

11,70. Відповідно, зросли періоди обертання вказаних запасів, активів та кредиторської заборгованості.

Негативним моментом діяльності ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» є також збільшення тривалості операційного та фінансового циклів (на 13 та 6 днів відповідно).

Важливою складовою аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства будь-якої сфери діяльності й форми власності є оцінка його рентабельності (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Показники рентабельності ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» за 2018–2020 рр, %

Показник	Рік			Середній темп росту
	2018	2019	2020	
Рентабельність діяльності	0,0004	0,003	0,002	223,61
Рентабельність виробництва продукції	0,01	0,02	0,02	141,42
Рентабельність власного капіталу	0,008	0,07	0,04	223,61
Рентабельність активів	0,002	0,01	0,007	187,08

Отже, коефіцієнт рентабельності діяльності у 2020 становить 0,002 і свідчить про те, що на 1 грн. чистого доходу було сформовано 0,002 грн. чистого прибутку.

Рентабельність власного капіталу складає 4 %, що свідчить про відносно високу дохідність власного капіталу і доцільність вкладання коштів власниками підприємства. Відповідно до значень коефіцієнта рентабельності активів, з кожної гривні, вкладеної в майно, підприємство одержало 0,002 грн. прибутку у 2018 р. та 0,007 грн. – у 2020 р. Загалом, рентабельність діяльності підприємства має тенденцію до зростання.

Таким чином, проведений аналіз дає змогу зробити висновок про те, що фінансовий стан ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» є прийнятним для здійснення подальшої виробничої діяльності, оскільки підприємство функціонує з прибутком, підтримується належний рівень ліквідності. Водночас, були виявлені певні проблеми та негативні тенденції фінансового

стану підприємства, а саме – недостатня поточна платоспроможність та фінансова незалежність, недостатній рівень показників ділової активності.

2.2 Первинний та синтетичний облік калькулювання продукції

Для забезпечення узагальнення та систематизації даних на підприємстві використовується програма 1-С „Бухгалтерія". На підприємствах ресторанного бізнесу здійснюється реалізації покупних товарів та продукції власного виробництва. Звідси і загальна виручка від реалізації складається з двох частин. Для забезпечення виробничого процесу підприємство закуповує товари та сировину. Тому для основних господарських операцій процесу придбання товарів та сировини застосовується однакові документи в залежності від джерела закупівлі.

Документальне оформлення руху товарів та сировини для виробництва продукції власного виробництва на підприємствах ресторанного бізнесу здійснюється з застосуванням документів, наведених в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Документальне оформлення операцій з обліку товарів та сировини ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК»

Зміст господарської операції	Рахунок-фактура	Накладна	ТТН	Сертифікат якості	Податкова накладна	Платіжне доручення	Договір	Заява	Акт інвентаризації	Довіреність
Надходження цінностей)	+	+	+	+	+	+	+			+
Оприбуткування лишків цінностей									+	
Реалізація, вибуття	+	+	+	+	+	+	+			
Безкоштовна передача		+	+	+	+		+			
Списання нестачі									+	

Фінансово-господарська діяльність підприємств ресторанного бізнесу має свої особливості. Перш за все це стосується особливостей документального оформлення та відображення в бухгалтерському обліку продукції власного виробництва.

Закупка сировини для виробництва здійснюється у постачальників або фізичних осіб. Оприбутковують цінності на підставі накладних та інших документів, а через підзвітну особу у громадян оформляють закупівельним актом.

При цьому завідувачу виробництвом потрібно обґрунтовано визначити щоденну потребу у сировині та скласти план-меню, який містить перелік і кількість страв. Він є підставою (планом) для складання меню для споживачів і вимоги на отримання сировини із комори. Відпуск продуктів на кухню здійснюють у межах добової потреби. Згідно рецептур відбувається контроль за витрачанням сировини.

Дуже важливою складовою собівартості продукції власного виробництва є сировина. Тому розглянемо основні етапи документального оформлення калькулювання продукції власного виробництва на підприємстві, які наведені на рисунку 2.1.

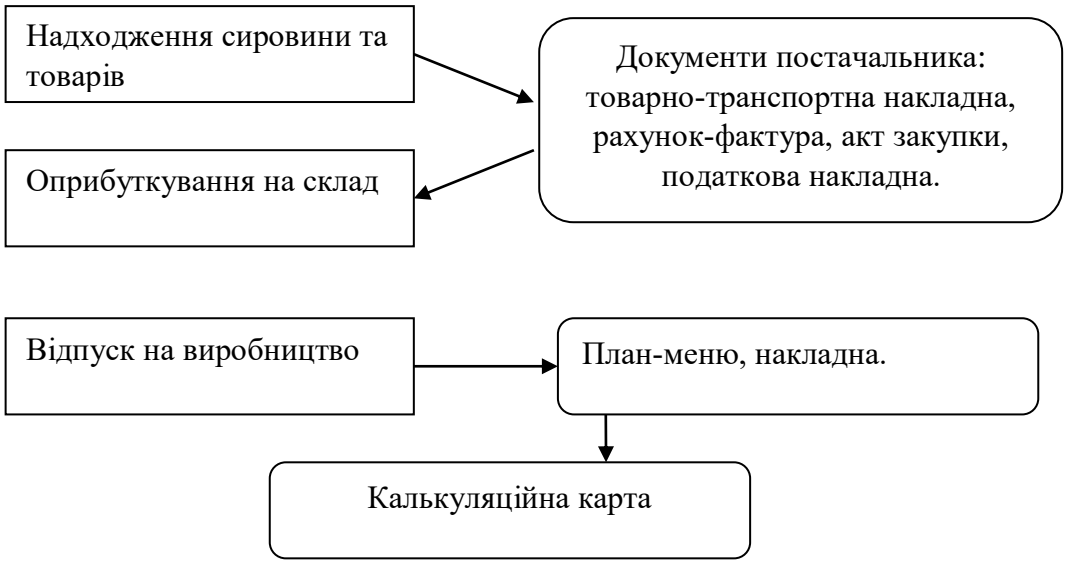

Рисунок 2.1 – Документальне оформлення калькулювання собівартості продукції власного виробництва.

Калькулювання страви, тобто обчислення її ціни, здійснюють шляхом складання калькуляційної карти. В ній зазначають найменування продуктів, що потрібні для приготування страви, їх норму, ціну і суму. Оцінюють продукти за роздрібними цінами для громадського харчування. Для цього до вартості сировинного набору додають націнку, розмір якої залежить від категорії підприємства.

Націнка підприємства громадського харчування призначена для покриття витрат на підготовку блюд і отримання прибутку від здійснення діяльності закладу харчування. Розрахунок проводять на 100 порцій страв, чи на 10 кг гарнірів, соусів тощо. Калькуляційну карту підписують завідувач виробництвом і особа, яка склала калькуляцію, а затверджує директор підприємства.

Завідувач виробництвом щомісяця складає звіт про рух продуктів і тари і разом з прибутковими і видатковими документами здає в бухгалтерію. По даних звіту контролюють рух продуктів. Страви з кухні відпускають споживачам за касовими чеками, жетонами, талонами, які підтверджують оплату виробів. Касові чеки сортують за видами страв і передають у бухгалтерію разом з актом про реалізацію готових виробів кухні за готівку, що використовують для контролю повноти здачі в касу готівкової виручки від реалізації виробів.

Відпуск продукції власного виробництва, якщо до буфетів оформляють денним забірним листом.

На ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» для обліку витрат на випуск продукції підприємств громадського харчування використовують окремий субрахунок другого порядку до субрахунка 282 «Товари в торгівлі», до якого відкрито субрахунки 2821 «Комора», 2822 «Кухня». Облік сировини в коморах підприємства здійснюється як за купівельними, так і за продажними цінами. Кореспонденції рахунків з руху продуктів і відпуску їх наведені в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Облік придбання продуктів і відпуску їх на виробництво в ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК»

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Надійшли продукти харчування від постачальників	2821 «Комора»	631«Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	24000,00
2	Відображено суму податкового кредиту	641«Розрахунки за ПДВ»	631«Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	4800,00
3	Оплачено рахунки постачальників	631«Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	311«Поточний рахунок в банку»	28800,00
4	Нараховано торгову націнку на продукти харчування та купівельні товари	2821«Комора»	285«Торгова націнка»	12550,00
5	Відпущено продукти з комори на кухню	2822 «Кухня»	2821«Комора»	11000,00

Витрати по зберіганню, оплаті праці та інші витрати відносять на рахунки адміністративні витрати та витрати на збут (рахунки 92 та 93).

Зробивши аналіз порядку калькулювання та відображення в обліку:

– з’ясовано, що на підприємстві використовуються застарілі форми калькуляційних карток, які потребують удосконалення;

– визначено потребу в автоматизації процесу калькулювання продукції;

– виявлена відсутність графіка документообороту, що негативно впливає на оперативність та своєчасність облікової інформації;

– визначено необґрунтованість звітності матеріально-відповідальної особи один раз на місяць, що перешкоджає ефективності контролю за рухом товарно-матеріальних цінностей;

– на підприємствах, де витрати з придбання товарів є значними, їх облік доцільно організовувати за видами понесених витрат з обов’язковим використанням окремого рахунку в розрізі субрахунків.

2.3 Організація внутрішньогосподарського контролю

На ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» система контролю за товарно-матеріальними цінностями спрямований на забезпечення правильності оприбуткування, документального оформлення та калькулювання собівартості продукції.

На підприємстві своєчасно проводяться інвентаризації, використовується наказ про облікову політику.

Під час проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей програма формує інвентарні описи. Інтерактивний ввід посилює контроль за процесом в цілому.

Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей на підприємствах ресторанного бізнесу – це порівняння фактичного залишку товарів та сировини з обліковими даними. ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» проводить інвентаризацію щоквартально, а також при передачі цінностей між матеріально-відповідальними особами.

Результатом інвентаризації є розбіжність між фактичними та обліковими даними: лишки або нестачі.

Для забезпечення якості перевірки фактичної наявності цінностей в громадському харчуванні використовується вимірювальна техніка та мірна тара. Слід також зазначити, що для підрахунку цінностей застосовують автоматичні лічильники, використання яких забезпечують реєстрацію даних на магнітних чи паперових носіях. Після цього здійснюється автоматичне порівняння наявності сировини та товарів. За такого методу інвентаризації до мінімуму зводиться можливість помилки, максимально скорочується час на її проведення.

Інвентаризація проводитися в присутності всіх членів комісії та матеріально-відповідальних осіб.

Дуже важливо до початку фактичної перевірки цінностей перевірити точність ваг та іншої апаратури. Часто виникає ситуація коли на кухні під час

інвентаризації наявне незавершене виробництво. Такі вироби заносять в інвентаризаційний опис з застосуванням норм витрачання сировини і продуктів та відходів під час технологічної обробки. Ці норми містить Збірник рецептур страв і кулінарних виробів. Наприклад, на момент проведення інвентаризації на кухні виявлено 300кг очищеної картоплі. Відповідно до Збірника рецептур норми відходів під час холодної обробки картоплі становлять 25%. Отже, для визначення кількості неочищеної картоплі слід скласти такий розрахунок:

$$Кн. = (300*100)/(100-25) = 400кг$$

Іншими словами кількість неочищеної картоплі становить 267кг.

За подібними видами сировини та продуктів в інвентаризаційний опис будуть записані вага брутто, вага нетто, а суми будуть проставлятися окремо за вагою брутто і нетто.

За допомогою контрольної процедури необхідно перевірити витрачання сировини. Для цього складають розрахунок сировини за нормативними значеннями. Залишок сировини на початок та кінець інвентаризаційного періоду вказують відповідно до інвентаризаційного опису. Надходження та використання сировини відображають у відповідності з первинною документацією. На підставі актів реалізації, денних забірних листів здійснюють вибірку випуску страв. В калькуляційній картці зазначається норма сировини на 100 порцій. Розуміючі обсяг реалізованих страв розраховують витрачання продуктів за нормою. Далі потрібно порівняти фактичне витрачання з нормою.

Інвентаризацію слід проводити в наступні терміни: в коморах не рідше одного разу в квартал, на кухні щомісяця, в буфетах два рази на квартал. Тому вважаємо за потрібне зазначити, що на підприємстві в усіх підрозділах проводиться переоблік раз на квартал, що є порушенням.

Таким чином, рух сировини та товарів ділять на наступні етапи: замовлення, оприбуткування, розміщення та зберігання, рух по підрозділам,

продаж через касу, списання внаслідок закінчення терміну придатності та утилізація.

Інвентаризація дозволяє контролювати рух цінностей на підприємстві, завдяки якій досягається раціоналізація витрат, що впливає на виторг та прибуток.

РОЗДІЛ 3.НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ КАЛЬЕУЛЮВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ВЛАСНОГО ВИРОБНИЦВА В ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК»

3.1 Удосконалення обліку калькулювання власної продукції

Не зважаючи на те, що на підприємствах бухгалтерський облік ведеться відповідно до чинного законодавства все ж таки перед нами було поставлено завдання дослідити ситуацію покращення організації обліку та контролю продукції власного виробництва. На підставі проведено дослідження стану організації обліку та контролю в ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» можемо зазначити, що спостерігається не раціональне використання оборотних активів та певні складності з документальним оформленням калькулювання продукції та звітністю матеріально-відповідальних осіб.

Під час дослідження організації бухгалтерського обліку калькулювання продукції власного виробництва встановлено, що проблема відображення транспортно-заготівельних витрат також стосується підприємства. Транспортно-заготівельні витрати включаються безпосередньо до первісної вартості придбаних товарів та продуктів. Зазвичай через незначний обсяг діяльності підприємства та специфіку діяльності ресторанного бізнесу ща одним первинним документом закуповуються різні продукти. Як правило вони відрізняються за найменуванням, одиницею виміру, вартістю придбання, вагою, сортом тощо. Тому розподіл незначної суми транспортно-заготівельних витрат між видами придбаних товарів є не доцільним.

Через це пропонуємо відображати накладні витрати як витрати звітного періоду, а не як елемент собівартості придбаних цінностей.

Для цього пропонуємо до рахунку 93 «Витрати на збут» відкрити такі субрахунки: 931 «Витрати на збут» та 932 «Транспортно-заготівельні витрати».

В дебет рахунку 932 пропонуємо відносити витрати на заготівлю, страхування ризиків, перевезення, суму нарахованої заробітної плати та ЄСВ, вартість паливно-мастильних матеріалів.

Узагальнені на рахунку 932 витрати будуть списані на рахунок 902 «Собівартість реалізованих товарів». Саме тут будуть сформована покупна вартість та всі витрати, пов'язані з придбанням товарів, доведенням їх до стану, придатного до реалізації, транспортно-заготівельні витрати, що є реальним відображенням собівартості.

Детальний розрахунок наведений в таблиці 3.1, де відображений перелік трьох основних статей цих витрат.

Таблиця 3.1 – Відображення в обліку витрат по доведенню до придатного стану в собівартість реалізованих товарів за вересень 2021 р

Статті витрат обігу	Сума витрат			Вартість товарів за обліковими цінами			Середній відсоток витрат гр.4х 100: „Разом"гр7, %	Сума витрат на залишок товарів гр.6х гр.8	Сума витрат на реалізовані товари гр.4-гр.9
	На початок міяця	За місяць	Разом гр.2+ гр.3	Реалізовано за місяць	У залишку на кінець місяця	Разом гр.5+ гр.6			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Придбання продуктів	1405	344	1749	х	Х	х	0,83	1241,68	507,32
2.Транспортно-заготівельні витрати	2448	1658	4106	х	Х	х	1,95	2917,20	1188,8
3.Доведення товарів до придатного стану	1500	739	2239	х	Х	х	1,06	1585,76	653,24
Разом	5253	2749	8094	70000	149600	210600	х	5744,64	2349,36

Вартість товарів у залишку на кінець місяця становить 149600 грн. На Дт 93 рахунку буде віднесено суму 1585,76 грн, а різниця 653,24 грн і становитиме суму додаткових витрат та буде віднесено на собівартість реалізованих товарів.

Товарно-грошовий звіт на підприємстві складають завідувач складу, завідувач виробництва та буфетчики. Він складається у 2-х екземплярах. До звіту включають всі документи, що підтверджують надходження та вибуття цінностей за звітний період. Подається такий звіт один раз на місяць. Вважаємо, що на підприємстві необхідно змінити строки подання звіту матеріальних осіб, оскільки збільшення строку подання звіту послаблює контроль за рухом товарних запасів.

Нами запропоновано подавати звіт щоденно. Крім того вважаємо за потрібне доповнити існуючу форму звіту реквізитами: план товарообороту, товарооборот з початку місяця, норматив товарних запасів. Ці реквізити дозволять оперативно реагувати на процес забезпечення товарними запасами та проводити аналіз ритмічності роботи підприємства та виконання планових обсягів діяльності. Форма товарно-грошового звіту з запропонованим удосконаленням нами наведено в додатку Д.

Як вже раніше зазначалося підставою для складання калькуляції є план-меню та норми вкладення сировини, передбачені рецептурами. Калькуляція складається, як правило, на 100 порцій або на 10 кг. Враховується продажна вартість продуктів враховується відповідно до прийнятої на підприємстві методики оцінки запасів.

На нашу думку, використання продажної вартості сировини на стадії калькулювання собівартості продукції приводить до перенавантаження працівників та до можливих помилок. Вважаємо, що це є необґрунтованим та пропонуємо зазначати у картці облікову вартість сировини., обчислювати собівартість та після цього додавати націнку. Пропонуємо також передбачити у калькуляційній картці можливість розрахунку ПДВ.

Форма калькуляційної картки з урахуванням пропозицій щодо удосконалення наведена в додатку Ж. Дане питання також необхідно відобразити в обліковій політиці.

Крім того враховуючи часту зміну цін вважаємо за потрібне запропонувати створити та активно використовувати форму калькуляційної

картки в EXCEL. Це дозволить вносити зміни цін та отримувати оперативну інформацію щодо ціни страви. Розрахунок нової ціни здійснюється з позначенням дати кожного такого розрахунку.

3.2 Удосконалення контролю за калькулюванням продукції власного виробництва

Покрашення способів ведення первинного обліку необхідне кожній організації. Саме тому відчувається потреба у максимальному скороченні та спрощенні та забезпеченні дисциплінованості документообороту. На підставі даних документів виникає можливість реалізовувати основні вимоги до бухгалтерського обліку, їх достовірність та своєчасність.

У здійсненні внутрішньогосподарського контролю на підприємстві ми пропонуємо зосередити увагу на достовірності та своєчасності оприбуткування, руху та збереження товарів.

Пропонуємо здійснювати аналіз відхилень у русі товарно-матеріальних цінностей, що дозволить виявити розбіжності та спів ставити отримані результати. Дану роботу слід узагальнювати в таблиці, форма якої наведена в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Аналіз наявності та руху товарно-матеріальних цінностей за 2020р.

№ з/п	Показники	За даними бухгалтерського обліку, грн	Фактично виявлено, грн	Результат	
				лишки (+)	нестача (-)
1	Сальдо на 01.01.2020 р.	12000	12 000	_	_
2	Надійшло, виготовлено	5000	5 500	+ 500	_
3	Реалізовано, вибуло	6000	5 800	—	-200
4	Сальдо на 01.01.2021 р.	11000	11700	+ 700	_
5	За даними інвентаризації на 01.01.2021р.	10500	11600	+ 900	
6	Попередній результат: нестача надлишок	500	100	—	—
7	Природний убуток	170	140	—	- 30
8	Остаточний результат	330	40	—	—

Нами рекомендовано підприємству необхідність розробки порядку виявлення залежалих товарів. На підприємстві такі товари нараховують понад 800 000грн. Подібні процедури повернуть до обороту значні грошові кошти, що є найбільш ліквідною частиною активів.

Особливу увагу підприємству слід приділяти контролю розрахунків з покупцями. При звірці з покупцями формується акт звірки, в якому зазначаються розрахунки за період з розбивкою по датах у сумовому виразі. Наявність в існуючій формі акту інформації про відвантажений товар в загальних сумах. В даному аспекті виникають складності здійснення контролю в розрізі окремого виду товару. А це незручно і віднімає додатковий час. Нами запропоновано можливість наведення розгорнутої інформації за видами товарів з відображенням кількості, ціни та вартості. В додатку К наведена форма акту звірки з урахуванням нашої пропозиції. На нашу думку підприємству необхідно проводити звірку розрахунків з покупцями кожного тижня через значний обсяг реалізації продукції.

Значна кількість порушень в роботі з документами вимагає здійснення певних заходів щодо їх попередження. Для сторонніх документів має бути розроблений перелік вимог до них. Це може бути прописано розпорядженням головного бухгалтера та передбачено вимогти до комплектності, термінів надання, відповідальність. Крім того вважаємо за потрібне впровадити графік документообороту та довести в ньому функції по складанню та перевірці первинного документа до виконавців.

Графік документообороту має бути оформлений у вигляді переліку робіт, перевірці та обробці документів з зазначенням виконавців та термінів виконання. Нами запропоновано його форму, наведену в таблиці 3.3.

Роботу по складанню графіка має організувати головний бухгалтер та затвердити керівник відповідним наказом. Слід зазначити також необхідність здійснення контролю за його виконанням.

Таблиця 3.3 – Запропонована форма графіку документообороту ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК»

№	Найменування документа	Термін складання	Термін надання	Виконавець	Користувач
1	Рахунки-фактури, накладні, акти закупівлі на надходження товарно-матеріальних цінностей	в день надходження	протягом 2 днів з моменту оприбуткування цінностей та прийняття по кількості та якості	матеріально-відповідальна особа	бухгалтер
2	Рахунки-фактури, накладні на витрати та послуги	в день надання послуг	протягом 2 днів з моменту надання послуг	комерційний відділ	бухгалтер
3	Акти звірки розрахунків	протягом місяця	протягом 3 днів з моменту здійснення звірки	бухгалтер	бухгалтер
4	Калькуляційна картка	в день складання	в день складання	економіст по цінах	бухгалтер
5	Товарно-грошовий звіт	щодня	Наступного дня після складання	бухгалтер	бухгалтер

Завдяки постійному контролю можна бачити реальний стан підприємства. Тому внутрішній контроль поступово займає головне місце в підвищенні ефективності управління підприємства.

Реалізація зазначених пропозицій забезпечує дієвість процесу нагромадження, передачі та використання інформації про рух товарно-матеріальних цінностей для задоволення потреб управління в частині оптимізації понесених витрат на придбання, зберігання та реалізацію товарів.

ВИСНОВКИ

Вивчення теоретичних, методичних та практичних аспектів організації обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва дають можливість зробити наступні висновки.

Собівартість продукції характеризує ефективність господарської діяльності та являє собою витрати, що припадають на одиницю продукції. Саме вона є одним з ціноутворюючих факторів. Враховуючи важливість даного показника кожне підприємство намагається вишукувати можливості щодо її зниження: зменшення витрат, ріст обсягів виробництва, зниження норми витрачання сировини, збільшення фондовіддачі.

Облік калькулювання продукції власного виробництва відноситься до пріоритетних завдань підприємства оскільки від даного питання залежить процес ціноутворення на підприємстві.

Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства за 2018-2020 роки показав, що фінансовий стан ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» є прийнятним для здійснення подальшої виробничої діяльності, оскільки підприємство функціонує з прибутком, підтримується належний рівень ліквідності. Водночас, були виявлені певні проблеми та негативні тенденції фінансового стану підприємства, а саме – недостатня поточна платоспроможність та фінансова незалежність, недостатній рівень показників ділової активності.

В кваліфікаційній роботі магістра нами було розглянуто проблему звітності матеріально-відповідальної особи. Для забезпечення більш досконалого контролю за рухом товарно-матеріальних цінностей запропоновано подавати звіт щоденно з додаванням окремих реквізитів для отримання оперативної інформації про обсяги діяльності підприємства.

Стосовно обліку та контролю калькулювання продукції власного виробництвато нами запропоновані наступні шляхи удосконалення:

– транспортно-заготівельних витрати становлять незначну частку в складі первісної вартості та слід відображати у складі витрат звітного періоду та доцільно здійснювати на субрахунку 932 «Транспортно-заготівельні витрати».

– нами запропоновано та розроблено графік документообігу, що значно покращує оперативність бухгалтерського обліку на підприємстві, який має забезпечити правильне і своєчасне складання первинних документів, додержання порядку їх перевірки та своєчасне подання до архіву, систематизувати і упорядкувати первинні документи та облікові регістри і тим самим полегшити і зробити більш організованою і зрозумілою систему обліку у цілому;

– в роботі доведено необхідність доповнення існуючого акту звірки розрахунків можливістю наводити розширену інформацію по конкретному найменуванню товару, що має полегшити процес узагальнення інформації;

– щотижнева звірка розрахунків з покупцями на підприємстві викликана специфікою роботи підприємства та також значним обсягом реалізації товарів;

– з метою удосконалення процесу калькулювання продукції власного виробництва запропоновано її обчислювати виходячи з облікових цін та використовувати можливості системи Excel;

– запропонована форма виявлення розбіжностей в наявності та русі товарно-матеріальних цінностей, що сприятиме ефективної організації його обліку товарів, що дасть можливість здійснити раціональне узгодження процесу бухгалтерського та складського обліку.

Таким чином, запропоновані шляхи вдосконалення обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва в ресторанному бізнесі сприятимуть забезпеченню повною, достовірною та оперативною інформацією керівництва підприємства для ефективного управління рухом товарно-матеріальних цінностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. – Житомир : Рута, 2009. 832 с.
2. Бутинець Т.А. Контроль внутрішньогосподарський чи внутрішній? *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу* : міжнародний збірник наукових праць. Житомир: ЖДТУ, 2009. № 2 (14). С. 5-17.
3. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 328 с.
4. Баранов А. І. Управління формуванням оборотних активів підприємств будівельної галузі. URL: http://pgasa.dp.ua/a/science/defense_thesis/baranov/aref_baranov.pdf. (дата звернення: 15.10.2021)..
5. Біломістна І. І.,Хотяненко Ю.Факторинг та його роль в управлінні дебіторською заборгованістю. URL: http://www.rusnauka.com/ 4_SND_2011/Economics/10_79375.doc.htm. (дата звернення: 26.09.2021).
6. Бодаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств. *Інвестиції практика та досвід*. 2008. № 4. С. 40–44.
7. Варавка В. В. Аналіз ділової активності як інструмент управління грошовими потоками підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 2. С. 184–192.
8. Вахрушина М.А. Бухгалтерський управлінський облік. К: ТОВ“Автовнтерсервіс”, 2018. 544 с.
9. Власова Н. О. Управління оборотними активами на підприємствах роздрібної торгівлі : монографія. Х. : ХДУХТ, 2014. 258 с.
10. Голов С. Ретроспективний погляд на реформування бухгалтерського обліку в Україні. Антиміфологія. *Бухгалтерський облік і аудит*, 2016. №2. С. 3-13 5.
11. Голов С.Ф., Єфіменко В.І. Фінансовий управлінський облік: К.: ТОВ “Автоінтерсервіс”, 2017. 544 с.

12. Гузєєва В.О. Нова концепція обліку доходу відповідно до МСФЗ 15 «Виручка за догорами з клієнтами». *Ефективна економіка*, 2017. Випуск 12. С. 47-49
13. Горбонос Ф. В. Економіка підприємств : навчальний посібник. К. : Знання, 2010. 463 с.
14. Гуцал Г. В. Сучасні методи управління дебіторською заборгованістю підприємств. URL: http://www. bitstream/123456789/4018/1/.pdf. – 11.12.2016. – Назва з екрана.
15. Данильчук І. В. Рефінансування дебіторської заборгованості як засіб підвищення платоспроможності підприємств на сучасному етапі. URL: http://www.Dawnload/ecvu_2013_20(1)__12.pdf. (дата звернення: 15.09.2021).
16. Карбовник А. М. Аналіз і управління оборотним капіталом підприємства. *Фінансовий менеджмент*. 2010. № 10. С. 11–15.
17. Кожевнікова О. Дебіторська заборгованість і кредитна політика компанії. URL: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/sdu/ 119.htm. (дата звернення: 15.10.2021).
18. Колодяжна К. А. Управління оборотними активами і їхня роль в діяльності підприємств. *Торгівля і ринок України*.2009. Т. 2. С. 76–82.
19. Крайник О. П. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. К.: Дакор, 2019. 260 с.
20. Лиса О. В. Можливості оптимізації величини оборотних коштів підприємства на підставі поетапного зниження його прямих матеріальних витрат. *Ефективна економіка*. 2009. № 2. С. 63–76.
21. Максименко І.Я., Зоря О.П., Горлачова Г.Р. Інвентаризація як складова внутрішньогосподарського контрою в процесі управління підприємством. *Економіка та держава,* 2017. №10. С. 83-85.
22. Мануйлович Ю. М. Проблеми управління оборотним капіталом підприємства в сучасних умовах функціонування. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 1. С. 132 – 135.

23. Марусяк Н. Л. Особливості планування оборотного капіталу підприємств. *Регіональна бізнес-економіка і управління. Інститут регіональної економіки та управління*. Вінниця. 2019. С. 56 – 61.
24. Миронова В.В. Роль оборотних активів у забезпеченні фінансової стійкості підприємства. *Управління розвитком*. №1(122). 2018. С.109 – 112.
25. Михайленко О. В. Взаємозалежність дебіторської заборгованості та фінансового стану підприємства. URL: http://dspace.nuft.edu.ua/ jspui/bitstream/123456789/21671/1/5.pdf. (дата звернення: 25.10.2021).
26. Назаренко А. М. Эконометрика : Учебное пособие. Сумы: Изд-во СумГУ, 2010. 404 с.
27. Національне П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. за №73. URL: http: //www.minfin.gov.ua/file/link/402237/file/1.pdf (дата звернення 09.10.2021р.)
28. Національне П(С)БО 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. №318. URL: https://zakon.help/law/z0027-00 (дата звернення 09.10.2021р.)
29. Національне П(С)БО 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 02.11.1999р. № 751/4044. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text (дата звернення 11.10.2021р.)
30. Нестеренко Ж.К. Особливості готової продукції та вдосконалення обліку її реалізації. *Сталий розвиток економіки*, 2017. С.543
31. Осадчук Н. В. Сучасна модель управління високоліквідними оборотними коштами. URL: www.library.ospu.odessa.ua/online/periodic/opu.../7/7-16.pdf. – 10.11.2016. – Назва з екрана.
32. Основні методи прогнозування: класифікація прогнозів. URL: http://pidruchniki.com/16400221/menedzhment/osnovni_metodi_prognozuvannya_klasifikatsiya_prognoziv. (дата звернення: 15.09.2021).
33. Павленко О.П., Бурсук Г.Ю. Фінансовий аналіз оборотних активів та оптимізація джерел їх формування. *«Молодий вчений»*, 2017 р. № 10 (50). С. 981-984

34. Партин Г. О. Фінанси підприємств : навчальний посібник. 2-е вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2018. 379 с.
35. Писаренко С. М. Методологічні аспекти формування системи управління оборотними активами підприємства. *Запорізький національний університет.* 2012. С. 76.
36. Плікус, І. Модель професії бухгалтер в епоху цифрових трансформацій: ключові напрями компетентностей бухгалтера. *Приазовський економічний вісник*., 2019. Вип.1 (12). С. 200-205
37. Поважний О.С. Особливості визначення сутності та складу поняття «оборотні активи» / О.С.Поважний, Н.О Крамзіна, Ю.В Кваша // URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ekpr/2008_12/2/povazhnij.pdf. – (дата звернення: 28.09.2021).
38. Податковий кодекс України : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010р. URL: http:// zakon5. rada. gov. та / laws/show/2755-17(дата звернення 15.11.2021р.)
39. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон УКраїни від 16.07.99р. №996. URL: http: zakon. rada. gov.ua. (дата звернення 15.10.2021р.)
40. Римарчук А. М. Економічна сутність оборотних активів та їх класифікація. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2010. №7 (110). С. 64–70.
41. Рясних Є. Г. Основи фінансового менеджменту : навчальний посібник. К.: Академвидав, 2010. 336 с.
42. Селезень О. М. Переваги факторингу, як засобу управління дебіторською заборгованістю.*Фінанси та податкова політика*. 2014. С. 14 – 17.
43. Селезень О. М. Факторинг – як метод управління дебіторською заборгованістю. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2014. № 1. С. 45 – 51.
44. Семенов Г. А., Бугай А. В. Факторний аналіз рентабельності оборотних активів машинобудівних підприємств. URL: http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2008/econom_2008_1/2008-26-06/semenov.pdf. (дата звернення: 03.10.2021).

45. Теницька Н.Б., Гришко Ю. С. Підвищення платоспроможності підприємства шляхом оптимізації дебіторської заборгованості. URL: http://www.global-national.in.ua/archive/8-2015/76.pdf. (дата звернення: 03.09.2021).
46. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. К. : Знання, 2012. 815 с.
47. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / За заг. ред. Школьник І. О. – К. : «Центр учбової літератури, 2016. – 368 с.
48. Чобіток В.І., П'ятилокотова К.С. Управління оборотними активами підприємства: теоретичний аспект. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vetp/2013_41/ 13cvieic.pdf. (дата звернення: 15.11.2021).
49. Чумаченко М. Г. Аналіз фінансового стану підприємства. URL: http://www.vlasnasprava.info/ua/business_az/how_to_grow/finance/financial_management.html. (дата звернення: 05.08.2021).
50. Чухно І. С. Визначення економічної сутності поняття «оборотні активи підприємства». *Регіональна економіка*. 2008. № 6. С. 62 – 69.
51. Швець Ю. О., Скворцова А. В. Управління оборотними активами підприємств. URL: http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/13-2015/29.pdf. (дата звернення: 01.10.2021).
52. Шип В.Ю. Дебіторська заборгованість: сутність та класифікація. *Науковий вісник Ужгородського національного університету* Серія: Економіка. Вип. 29, Ч. 2. 2010. С. 96–99.
53. Школьник І. О. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2009. 301 с.
54. Шурпенкова Р. К. Сутність і основи організації аналізу оборотних коштів. *Вісник Запорізького національного університету*. №3(7). 2010. С. 150.
55. Янковська В.В. Економічна сутність оборотних активів підприємства. URL: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/ptmbo/2010_1/36.pdf. (дата звернення: 13.09.2021).

Додаток А

SUMMARY

Strilets′ A.V. Organization of accounting and control of calculation of own production in restaurant business.– Masters-level Qualification Thesis. Sumy State University, Sumy, 2021

Theoretical, methodical and practical aspects of the organization of the account and control of calculation of production of own manufacture in restaurant business are investigated in work. The main purpose of this study is to develop recommendations for improving the accounting and control of accounting and control of calculation of own products. The main aspects of financial and economic activities in the restaurant business are studied.

Key words: raw, freight turnover, calculation, cost of production, organization of accounting, control.

АНОТАЦІЯ

Стрілець А.В. Організація обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва в ресторанному бізнесі.– Кваліфікаційна магістерська робота. Сумський державний університет, Суми, 2021 р.

У роботі досліджено теоретичні, методичні та практичні аспекти організації обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва в ресторанному бізнесі. Основною метою цього дослідження є розробка рекомендацій щодо удосконалення обліку та контролю обліку і контролю калькулювання продукції власного виробництва. Досліджено основні аспекти здійснення фінансово-господарської діяльності в ресторанному бізнесі.

Ключові слова: сировина, товарооборот, калькулювання, собівартість продукції, організація обліку, контроль.

Додаток Б

Таблиця Б.1 – Групування витрат за класифікаційними ознаками

№ п/п	Ознаки	Види витрат
1.	Місце виникнення на підприємстві	підприємству, структурних підрозділах, цехах, дільницях, центрах витрат, центрах відповідальності
2.	Об’єкти господарської діяльності	За об'єктами господарської діяльності (продукція, роботи, послуги, господарські процеси, деталі, замовлення
3.	Характер виробництва	0сновне виробництво Допоміжне виробництво Обслуговуюче
4.	Зв'язок з обсягами господарської діяльності	Постійні Змінні Умовно постійні Умовно змінні
5.	Спосіб перенесення витрат на об' єкт	Прямі Непрямі
6.	Час виникнення	Витрати минулого періоду Виграти звітного періоду Витрати, майбутніх періодів
7.	По відношенню до джерел покриття	Вхідні витрати (залишок готової продукції на початок звітного періоду) Поточні витрати (виробнича собівартість готової продукції звітного періоду) Вихідні витрати (собівартість реалізованої продукції)
8.	За калькуляційними ознаками	За елементами витрат За статтями калькуляції
9.	Можливість регулювання	Повністю регульовані Часткова регульовані Слабко регульовані
10.	Мета формування	Визначення собівартості Визначення прибутку Оцінка альтернативного варіанту
11.	Вид діяльності	- Звичайні, - Основні, - Операційні,- Інвестиційні, - Фінансові, - Надзвичайні, - Виробничі, - Адміністративні, - Збутові, - Постачання - Невиробничі
12.	За єдністю складу витрат	Одноелементні Комплексні
13.	За календарними періодами	Поточні Довгострокові Одноразові
14.	За доцільністю витрачання	Продуктивні Непродуктивні

Додаток В

Таблиця В.1 – Класифікація калькуляції за різними класифікаційними ознаками

Класифікаційна ознака	Вид калькуляції
За часом складання	Директивні – калькуляція, яка складається для обґрунтування і удосконалення нормативів витрат виробництва, цін; встановлення допустимих меж трудових і матеріальних витрат за статтями калькуляції у відповідності до конкретних умов і способів виготовлення продукції, видів робіт і послуг, визначення величини і складу витрат, які залежать і не залежать від діяльності структурного підрозділу тощо. Директивні калькуляції поділяються на: - нормативні (стандартні)- калькуляція, яка застосовується з метою встановлення допустимих витрат на виробництво продукції на основі науково обґрунтованих норм; - планова – калькуляція, яка складається на основі виробничих норм і дозволяє визначити допустимий обсяг витрат на виробництво продукції виходячи з досягнутого рівня організації праці і управління, рівня техніки і технології виробництва, масштабів підприємства тощо; - кошторисна – калькуляція, яка застосовується, як правило, в будівельних організаціях і представляє собою визначення ціни будівельної продукції. Звітні калькуляції складаються на підставі даних бухгалтерського обліку про фактичні витрати на виробництво.
За рівнем охоплення витрат	Галузева – калькуляція, що відображає рівень собівартості певного виду продукції у конкретній галузі. Повна – калькуляція, яка відображає витрати на виробництво та збут продукції. Виробнича – калькуляція, яка складається за всіма статтями витрат на виробництво. Внутрішньогосподарська – калькуляція, яку доцільно складати на продукцію окремих цехів основного та допоміжних виробництв. Калькуляція змінних витрат містить лише прямі витрати на виробництво. Технологічна –калькуляція, яка складається на окремі деталі, вузли і характеризують рівень технології на підприємстві.
В залежності від об’єкту	Загальна – калькуляція, яка відображає собівартість певного виду продукції в цілому по підприємству. Калькуляція за центрами витрат – розрахунок собівартості продукції певного підрозділу підприємства. Параметрична – калькуляція, яка дає уявлення про собівартість продукції в розрахунку на одиницю певного параметру.

Додаток Г

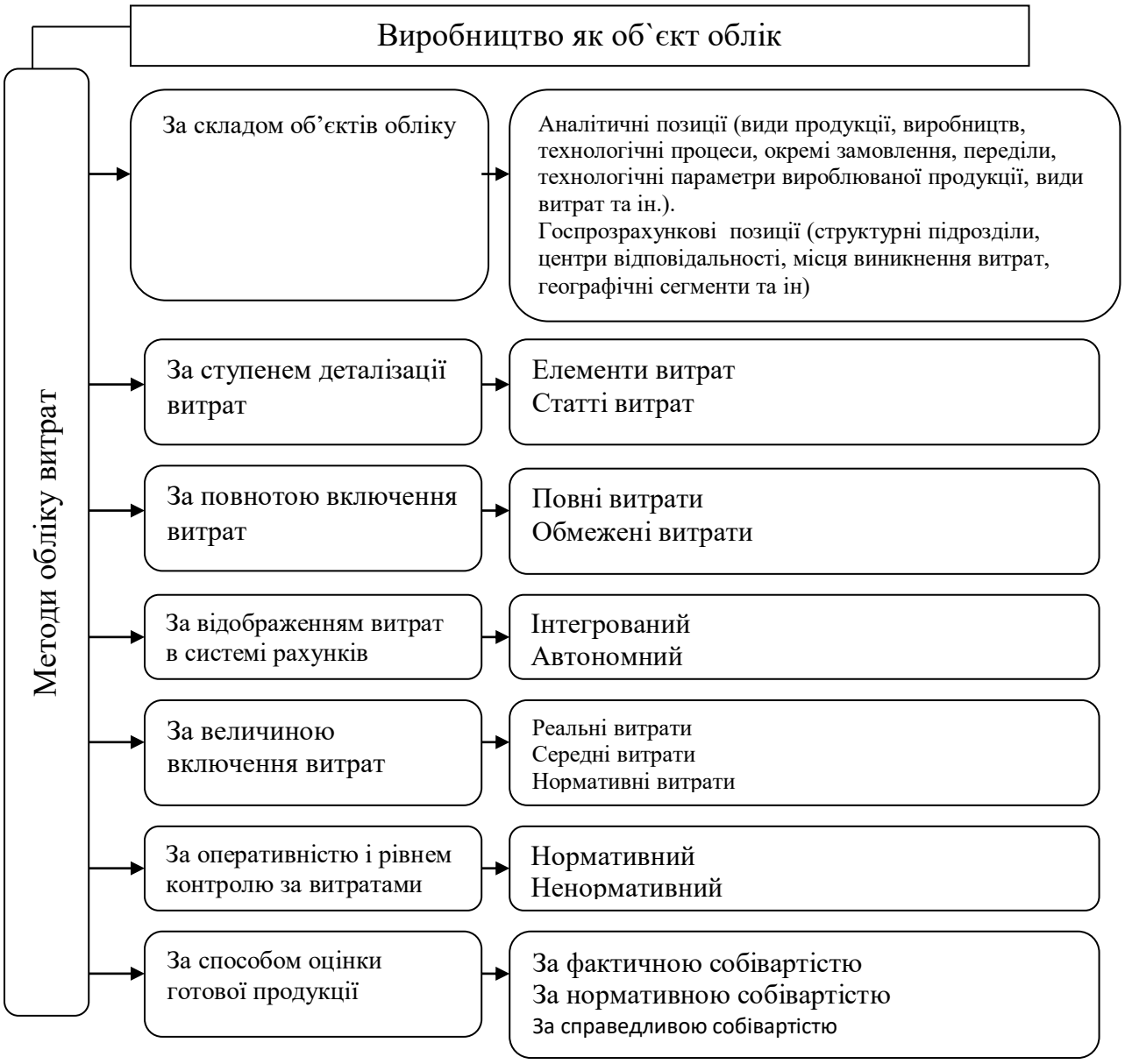

Рисунок Г.1 – Класифікація методів обліку витрат

Додаток Д

ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» Кухня
назва і номер підприємства назва організації
ідентифікаційний код ЄДРПОУ Код за ДКУД
Прізвище та ініціали матеріально відповідальної особи (бригадира) Іванова М.М.

Товарно-грошовий звіт №__345_

за 22 листопада 2021р.

Місячне завдання товарообороту(запропоновано додати)
Товарооборот з початку місяця до кінця звітного періоду(запропоновано додати)
в тому числі з продукції власного виробництва(запропоновано додати)
Норматив товарних залишків(запропоновано додати)

Заповнюється матеріально відповідальною особою					Заповнюється бухгалтерією в журнал за дебетом рах. 282___ кредитом рахунків			Податковий кредит
документ		Від кого надійшли або кому відпущено	товар	тара	№ 2821	№ 631	№ 2852	
№	***Дата (запроп вилуч)***							
Залишок на початок			90,00					
675		Комора	1200,00		1200,00			
676		Комора	3200,00	100,00	3200,00			
129		Хлібзавод	970,00			500,00	470,00	100,00
Підсумок надходження			5370,00	100,00	4400,00			
321		Реалізовано продукції	3600,00		3600,00		3600,00	3600,00
322		Реалізовано продукції	1220,00		1220,00		1220,00	1220,00
23		Обіди працівникам	100,00			100,00		
Підсумок видатку			4920,00		4820,00			
Залишок на кінець дня			540,00	100,00	№ 902	№ 661	Роздр. оборот	У т.ч. оборот з реалізації продукції власного виробництва
					Для запису в журнал за кредитом рах. 282_ в дебет		Для запису в журнал за кредитом рах. 702 в дебет рахунку 301	

Підсумок для запису в журнал: за дебетом 5470 грн.00 коп., за кредитом 4920 грн. 00 коп
Роздрібний товарооборот: всього 4820 грн.00 коп., в т.ч. оборот від продажу товарів, звільнених від оподаткування,_____грн._____коп., і правильність кореспонденції рахунків підтверджую
Головний бухгалтер Підпис

Додаток Ж

Калькуляційна картка № 405 від 12 вересня 2021 р
Найменування страви – “Ікра бурякова з морквою”.
Номер за збірником рецептур – 9.50.

№ пор	Порядковий номер калькуляції і дата її затвердження	№ 29 від 12 вересня 2021 р.		
		Норма, кг	Ціна, грн.	Сума, грн.
1	Буряк	8,75	12,00	105,00
2	Морква	3,75	8,80	33,00
3	Цибуля ріпчаста	0,95	10,00	9,50
4	Олія	0,13	36,00	4,68
5	Томатне пюре	0,63	15,00	9,45
Облікова вартість набору продуктів на 10 кг				161,63
Націнка (120 % облікової вартості)		***запропоновано***		193,96
ПДВ, 20%		***запропоновано***		71,12
Загальна вартість набору продуктів на 10 кг				426,71
Ціна продажу однієї страви, 100 г				4,27
Вихід у готовому вигляді однієї страви, г				100
Завідувач виробництва		Підпис		
Калькуляцію склав		Підпис		
Затверджую: керівник закладу (підприємства)		Підпис		

Додаток К

Акт звірки розрахунків

Між ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» та ТОВ «Мегастіл» згідно договору № 01/03-РГС від 04.09.21 за вересень 2021р.

Найменування товару	ТОВ «Мегастіл»		ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК»	
	Кількість	Сума	Кількість	Сума
07. 09.21 видаток № 27	12,0	21600,00	12,0	21600,00
09. 09.21 видаток № 30	6,7	12060,00	6,7	12060,00
10. 09.21 видаток № 32	5,2	9360,00	5,2	9360,00
11. 09.21 видаток № 34	4,6	8280,00	4,6	8280,00
15. 09.21 видаток № 37	13,0	23400,00	13,0	23400,00
18. 09.21 видаток № 38	3,9	7020,00	3,9	7020,00
22. 09.21 видаток № 42	9,3	16740,00	9,3	16740,00
27. 09.21 видаток № 49	7,2	12960,00	7,2	12960,00
Всього:	***61,9***	***111420,00***	***61,9***	***111420,00***
02.09.21 видаток № 20	3,8	7220,00	3,8	7220,00
04. 09.21 видаток № 22	5,6	10640,00	5,6	10640,00
07. 09.21 видаток № 28	5,2	9880,00	5,2	9880,00
10. 09.21 видаток № 33	7,3	13870,00	7,3	13870,00
12. 09.21 видаток № 35	8,4	15960,00	8,4	15960,00
19. 09.21 видаток № 40	9,6	18240,00	9,6	18240,00
22. 09.21 видаток № 44	5,7	10830,00	5,7	10830,00
26. 09.21 видаток № 47	4,9	9310,00	4,9	9310,00
27. 09.21 видаток № 50	5,4	10260,00	5,4	10260,00
28. 09.21 видаток № 52	6,7	12730,00	6,7	12730,00
29. 09.21 видаток № 56	8,0	15200,00	8,0	15200,00
30. 09.21 видаток № 59	9,0	17100,00	9,0	17100,00
Всього:	***79,6***	***151240,00***	***79,6***	***151240,00***
Разом:	**141,5**	**262660,00**	**141,5**	**262660,00**

Усього на суму: Двісті шістдесят дві тисячі шістсот шістдесят гривень 00 копійок.

ТОВ «БОЛЬШОЙ ВОСТОК» ТОВ «Мегастіл»